

Sediening.

Dr. Wie-

ders dan
stelen de
n de pre-
wezenlijk
en en de

r vol dan

rm, dan

Maar die
is alleen
en schuilt
in zij niet
aaruit zij

behoefte
hij niets
erikken en

nig vond,
actijk het
kan hand-

te Schrift-
n zóó be-
che Schrift
het „lee-
heoretisch
iek toege-
ede. Maar
goed als
strijdt. Of
schap van
(overleve-

a, die het
de moder-

ar rechts
(schakee-

eg twintig
een ethi-
den preek-
en overtu-
taak wordt
orden niet

n
objectieve

druk over

gewel afge-

ieve groot-
als zachte

ischen ligt

e een niet

hij ervaart
er tot de

d worden.
sene erva-
kracht in
uw, apho-

hij niet.
nspalt.
e ethische
het vage,
meene.

laat zich

treden.

staan, die

it groeien

g der ethi-

r Ethische
esteldheid)

te toonen.
HEPP.

ie het vol-
ler plaats

en, dat ik,
e Generale
opgesomde
a zijn om
te Kerk te
te quaestio-
nalen als
er ik vrees,
waarschrift
v Christen,
nzer Kerk

Christus als eenigsten Middelaar, maar: is hij het op alle punten wel eens met de opinie van de meeste predikanten. Ik betwijfel dan ook of de moeilijke positie van Prof. Honig als Dr. N. gehandhaafd was, en het in verschillende Kerkbodes vooral verduidelijken van Dr. N. niet een gewichtige rol hebben gespeeld. Ik begrijp dan ook niet wat de Synode bewogen heeft om met de duidelijke antwoorden op de 19 schriftelijke vragen geen genoegen te nemen, maar er nog een mondeling onderzoek aan toe te voegen. Ik hoop, dat ik mij in deze zienswijze vergis, maar kan echter niet inzien, dat het leven der Gemeente van Christus door Dr. N. schade zou lijden, zooals in het stuk dd. 29 October beweerd wordt, en zou derhalve gaarne yornemen, waarom dat wel zoo is.

Ik heb over de in dat stuk besproken en aangehaalde punten de volgende opvatting:

Als Dr. N. voor zichzelf achter een gedeelte van arts. 5 der N. G. B. denkt: n.l. alleen voor hen, die gelooven, is het m.i. toch zeker niet zijn bedoeling de ongelovigen, die de H. S. loochenen, te verdeligen, maar m.i. meer om aan te geven, dat een ongelovige niet zichzelf moeilijk den Bijbel als Gods Woord kan aannemen, zoodat ik dit geen grond voor zijn afzetting kan vinden.

De bewering dat Dr. N. sommige geschiedenissen o.a. over de slang in het Paradijs, de ezelen van Bileam en de visch van Jona niet als historische werkelijkheid doch als Oostersche inkleding opvat, is m.i. anders dan wat Dr. N. steeds beweert, n.l. dat het wel historische werkelijkheid, maar in een Oostersche kleed is. In het eerste geval is het besproken feit niet gebeurd, wat in het laatste geval wel zoo is. Trouwens, al is men het niet met de zienswijze van Dr. N. geheel eens, en al wil men aan den Bijbel als aan een uit den hemel gedictieerd boek vasthouden, de meesterlijke wijze waarop Dr. N. zijn meening in de „Zeeuwsche Leeuw“ toelicht en de op de H. S. gebronde redenen, die hij voor zijn meening aanvoert, kunnen mij het bewijs niet leveren, dat hij van den Bijbel afwijkt. De opvatting, die Dr. N. over de bewuste onderwerpen en over het tweede gedeelte van Jesaja heeft, doet voor hem en mij niet af aan de waarde van de H. S. Voor iemand, die Christus zoekt is het ten slotte toch te doen om de in woorden uitgedrukte gedachte, ten minste voor mij is dat de hoofdzak.

De waarborg, die noodig is om tot de in menselijke bewoordingen neergeschreven gedachten Gods te komen, levert ons m.i. de H. Geest. Zoolang ik den Bijbel als Gods Woord aannem, zonder het in mijn hart te gevoelen, dus verstandelijk, geloof ik, dat we met een historisch geloof te doen hebben. Wanneer wij de H. Geest in het hart werkt, dat ik Christus' eigendom ben, zal ik niet afstuiten op verschillende meeningen omtrent de H. S., maar neem ik het als Gods Woord aan.

Dit geldt m.i. ook ten aanzien van de in vraag 14 gewraakte zinrede. Wanneer ik het daarin genoemde geloof, omdat de Bijbel het zegt en niet omdat ik het in mijn hart zoo gevoel, meen ik, dat we te doen hebben met een historisch geloof, een geloof op gezag, en niet op een ons van God geschoonken geloof.

Ik kan niet gelooven, dat Dr. N., die den diepsten grond van zijn geloof vindt in den H. Geest, die ons hart, waaruit alles, ook de werking van ons hoofd zijn oorsprong vindt, beheerscht, zou meenen, dat een ware Christen verstandelijk kan loochenen, wat hij als zijn eenigsten troost in het hart gevoelt. Dr. N. heeft slechts de woorden van Jacobi aangehaald, niet omdat hij er gansch en al mee instemde, maar ter verduidelijking van zijn gevoelen jegens de rechts-modernen. Ik voor mij geloof, dat Dr. N. niemand voor een oprecht Christen zal houden, die leert, dat er een andere naam onder den hemel gegeven is, door welken wij zalig moeten worden, dan die van Jezus Christus, Gods Zoon.

De gedachten van God zijn hooger dan die van ons, is de meening van Dr. N. omtrent 1 Cor. 15:28, en als hij eindigt met een non liquet, d.w.z., dat het hem niet duidelijk is, dan acht ik de mededeeling in „De Reformator“, dat 1 Cor. 15:28 voor hem het duidelijkst is en hij met een non liquet eindigt met elkaar in tegenspraak. Een non liquet zou dan hetzelfde zijn als iets wat hem duidelijk is, dat begrijp ik niet.

Dr. N. grondt zijn geloof niet op zijn ervaring, maar blijkens antwoord op vraag 13 op den H. Geest. Het geloof is uit God, dat zal zijn opinie wel zijn, wil hij niet met de uitverkiezing in gedrang komen.

Ik kan de zekerheid des geloofs door een dergelijke Schriftbeschouwing niet ondermijnd gevoelen.

Nu meen ik echter nog eenige opmerkingen te mogen maken en vragen te stellen naar aanleiding van het slot van bedoeld stuk.

1. Het valt mij op, dat na aanhaling van het voorstel van de Commissie „br. N.“ plotseling verandert in „den heer N.“. Hij was toen toch nog lid der Geref. Kerk al was hij er geen predikant meer. Voor mij is ieder, die Jezus liefheeft mijn broeder, onverschillig of, en zoo ja hij welk Kerkgenootschap hij is aangesloten.

2. Wat betreft het verzoek om de namen te noemen van die predikanten, die aan de zijde van Dr. N. staan, merk ik op, dat het geadresseerd is aan Dr. N. in plaats van aan die bewuste predikanten. Als iemand mij iets mededeelt onder uitdrukkelijk verzoek het geheim te houden, uit vrees voor... de rust der Kerken? zou ik een groote lafaard zijn om ter eigen rechtvaardiging, die menschen broedeloos te maken. Dit is een zienswijze, die misschien niet overdacht is, hoewel de zaak heel goed zoo in elkaar kan zitten.

3. „Wat niet van ganscher harte bij ons behoort, willen we niet gaarne houden“, lees ik aan 't eind, ik kan mij niet begrijpen dat, waar Dr. N. niet van ganscher harte bij de Geref. Kerk kon behooren zooals ze zich voordeed, hij niet tevens als „lid“ der Kerk gebannen werd en waarom dan nog pogingen in het werk zijn gesteld hem te bewegen, zich onder het opzicht der Kerk te stellen.

Ik acht deze zinsnede trouwens wel eenigszins in strijd met het besluit der Generale Synode om predikanten te verplichten, hun geheele leven Domus te blijven, al is het niet van ganscher harte. Iemand, die zooals ik, het ambt van Dienaar des Woords als een

roeping van God beschouw (en zoo meenen het toch alle predikanten) zal die roeping of gevoelen, en dan zal het hem een lust zijn Christus zijn Koning te prediken en behoeft hij niet door zijn handtekening vastgebonden te worden, of niet gevoelen en in dat geval gaat de kracht van zijn prediking verloren, want m.i. kan men alleen dan invloed op anderen uitoefenen door zijn woorden, als men er zelf van overtuigd is.

Ik zou gaarne deze vragen beantwoord en deze quaestie verder in uw blad behandeld zien. Het kan best zijn, dat ik verschillende dingen over 't hoofd zag, maar heb dan ook slechts mijn eerlijke opinie over een en ander gezegd om te verneemen waarom de schrijver van dat stuk er anders over denkt.

Hoogachtend,
Den Haag, W. de Bruyn.

Gaarne wil ik den schrijver, die, al zegt hij de quaestie-Netelenbos van alle kanten bekeken te hebben, toch in zijn opvattingen en conclusies telkens mistast, eenige inlichtingen geven.

In de eerste plaats moet ik hem opmerken dat het geding niet liep over de vraag of Dr. N. een Christen was of niet, en de Synode heeft allerniast uitgesproken, dat hij, die als Dienaar des Woords niet kon gehandhaafd blijven, den Heiland niet liefheeft. Maar de quaestie zit aldus. De Synode had te beoordeelen of de gevoelens van Dr. N., waarom hij reeds door de Zeeuwsche Kerken was afgezet, in overeenstemming waren met de Heilige Schrift en onze Gereformeerde Belijdenis, en zij kwam eenparig, en zonder eenige twijfeling tot de conclusie, dat met name zijn Schriftbeschouwing in strijd was met het Woord Gods, en binnen het kader onzer Confessie niet kon gedoogd worden. En waar onze Kerken nu eenmaal op den basis dier Belijdenis staan, gelijk ook de inzender zelf dezen grondslag aanvaard heeft, kon een dergelijke ernstige afwijking niet worden toegelaten, en moest de Synode tot afzetting overgaan. Wil br. de Bruyn de denren onzer Kerk openzetten voor allen, die, hoewel met de Belijdenis niet instemmende, Christus liefhebben, dan voelt hij toch wel dat onze Kerken haar karakter verliezen, doch indien hij met ons de noodzakelijkheid dezer Belijdenis erkent, kan hij niet anders dan het synodale oordeel goedkeuren.

Ten tweede moet ik met kracht opkomen tegen de onjuiste opvatting, alsof de Synode stond onder den overheerschen invloed der Kerkbodes, en gehandeld heeft onder „de zweep van prof. Honig“. Die door en door onware voorstelling, die de redacteur van „De Zeeuwsche Leeuw“, tegen beter weten in gepropageerd heeft, en door velen, helaas, geloofd wordt, is in zulken flagranten strijd met de feiten, dat het mij bedroeft en ook ontstemd heeft, dat de heer Netelenbos dit argument heeft durven gebruiken om zijn zaak te verdedigen. Waarom prof. Honig gelegenheid ontving enkele vragen te stellen, is reeds door Dr. de Moor toegelicht, en ik wil hier nogmaals, maar nu ook voor de laatste maal herhalen, dat de desbetreffende Commissie geheel zelfstandig en zoo objectief mogelijk de quaestie onderzocht heeft. En waarlijk, het ging niet hierover, of Dr. N. het eens was met de opinie van de meeste predikanten, en het is ons niet te doen geweest om sommige, in deze zaak gewikkelde, personen te handhaven, maar wij hebben eerlijk onderzocht of de opvatting van Netelenbos schriftuurlijk was en gereformeerd. En het resultaat was eenstemmig van alle hooge leeren, ouderlingen en predikanten: neen!

In de derde plaats kan ik den inzender antwoorden, dat op de schriftelijke beantwoording van de negentien vragen, een mondelinge bespreking moest volgen, omdat sommige antwoorden nadere toelichting behoeften, b.v. antw. 1, 5, 6, 7, 16, 17, 19 en andere niet overeenkwamen met vroegere uitspraken. Door Dr. Netelenbos is niet het minste bezwaar gemaakt om zich aan dit verhoor te onderwerpen, en dit heeft plaats gevonden om het volle licht over de moeilijke zaak te verkrijgen, en zoo zuiver mogelijk te kunnen oordeelen.

Ten vierde begrijpt br. de Bruyn niet, waarom het leven der gemeente van Christus door de Schriftbeschouwing, welke de heer Netelenbos huldigt schade lijdt. Het spijt mij, dat hij mijn cursus, dien ik in Den Haag voor belijdende leden der gemeente hield, niet gevolgd heeft, want daarop heb ik dit punt uitvoerig besproken. Ik wil dit echter voor hem en voor anderen met genoegen nog eens doen, temeer omdat uit het schrijven van den inzender blijkt dat hij het standpunt van den heer Netelenbos niet doorziet. Wat toch is dit standpunt? Wel, (ik geef het zoo eenvoudig mogelijk weer), dat er wel een schepping en een staat der rechtheid, wel een verleiding en een val, wel een ongehoorzame Bileam en een onwillige Jona geweest is, maar dat de vorm, waarin deze dingen ons meegedeeld worden, Oostersche inkleding is. De heer Netelenbos aanvaardt wel een ongerepte aarde, maar een bepaald Paradijs in Edens hof is er niet geweest. De mensch is wel verleid door Satan, maar de slang heeft nooit gesproken en de val heeft niet bestaan in het eten van de vrucht. Bileam heeft wel zijn eigen weg gevolgd, maar de ezelen heeft hem niet met menschenstem gewaarschuwd. Jona was wel onwillig en heeft schipbreuk geleden, doch de geschiedenis van den visch is inkleding, en... in dat alles zeer zeker een groot gevaar voor het leven der gemeente.

Deze dingen schijnen bijkomstig, maar ze zijn het niet.

Het lijkt o zoo vroom te boweren: wat geef ik om die feiten, als ik Jezus maar heb, doch zoo staan de zaken niet. Want waaruit kennen wij Christus? Toch uit de Schrift, gelijk de Heiland zelf heeft getuigd (Joh. 5:39). Maar als verschillende verhalen uit het O. T. geen werkelijke historie, doch slechts Oostersche inkleding zijn, en dit niet gebeurd is en dat niet kan plaatsgevonden hebben, welken waarborg heb ik dan, dat niet meerdere historien geen feiten vermelden, maar alleen zijn een vorm van Oostersche geschiedbeschrijving? Zoo wordt de inhoud van Gods Woord wankel. Zoo treedt mijn eigen inzicht op als rechter over de Schrift, en zegt b.v.: Jona 1:1-16 is precies zoo gebeurd, maar Jona 1:17 en 2:1 en 10 niet, maar waarom het een wel en het andere niet? Gevoelt br. de Bruyn niet dat op dit standpunt de vastigheid van 's Heeren Woord ondermijnd wordt, en de gemeente tenslotte vraagt: waaraan heb ik mij te houden?

Doch hier zijn meer bezwaren.

Op het standpunt van den heer N. heeft de slang niet gesproken en Paulus zegt: gelijk de slang Eva door haar arglistigheid bedrogen heeft, 2 Cor. 11:3; is Jona niet in den visch geweest, en Christus spreekt zelf: gelijk Jonas drie dagen en drie nachten was in den buik van den walvisch Matth. 12:40; heeft de ezelen Bileam niet gewaarschuwd, en Petrus schrijft: het jukdragende stomme dier, sprekende met menschenstem, 2 Petr. 2:16, en wie heeft nu gelijk? Is het den inzender niet duidelijk dat hier slechts twee wegen mogelijk zijn? Of we gelooven Christus en de apostelen, maar dan aanvaarden we die feiten als historie, en spreken niet van Oostersche inkleding, of we gelooven niet aan werkelijke gebeurde dingen, maar dan, en dat is de noodzakelijke consequentie, hebben Jezus en Paulus en Petrus bewust of onbewust zich vergist of onwaarheid gesproken.

Waar blijft dan de autoriteit van Christus?

Waar het gezag der apostelen?

Wanneer dezen op de genoemde punten niet juist zijn, zouden ze zich dan ook niet in andere dingen kunnen vergissen, en... houden we dan nog wel eenige zekerheid over? Wordt het geloof der gemeente op deze wijze niet ondermijnd? Laat men toch niet zeggen, dat men aan alle critiek kan toegeven en... desmettemin Christus behouden, want wie Christus liefheeft, buigt zich ook voor hetgeen Hij over de Schriften des Ouden Verbonds gezegd heeft.

Dit geldt ook van den vorm.

Laat ik voor den inzender nog eens herhalen, wat in het rapport over het vraagpunt van de verhouding tusschen vorm en gedachte gezegd is. Daarin lees ik: „Aan br. N. werd... gevraagd: „Als gij beweert: de gedachte is goddelijk geïnspireerd, maar de vorm en woorden niet, die zijn menscheijk, hoe kan ik dan door die menscheijke woorden tot de goddelijke gedachte komen, want alle waarborg zou mij ontbreken“. Met die vraag is natuurlijk niet bedoeld, dat ieder woord uit het verband gerukt, goddelijk geïnspireerd is, en nog minder, dat, gelijk br. de Bruyn „De Zeeuwsche Leeuw“ napraat, wij zouden vasthouden aan een uit den hemel gedictieerden Bijbel, maar bedoeld is dit, dat in de gedachte, die uitgesproken wordt vorm en inhoud niet meer te scheiden zijn, en de gedachte ons alleen bekend wordt in den vorm van de woorden. Hoe ben ik van de gedachte zeker als de woorden en de vorm onzeker en feilbaar kunnen zijn?

In de vijfde plaats volgt de inzender den heer N. ook inzake het geloof in Jezus' kruisdood, opstanding en hemelvaart, en maakt, evenals hij, een tegenstelling tusschen: „gelooven omdat de Bijbel het zegt“, en „gevoelen in het hart“. Doch die tegenstelling is ten eenenmale onwaar. Wij nemen de heilsfeiten aan, omdat de Schrift ze ons leert, want hoe zouden wij ze anders kennen, en hoe zouden wij buiten Gods Woord iets van Christus weten, maar als wij persoonlijk deel aan dat werk van den Heiland zullen hebben, moet de Heilige Geest dat Woord heiligen aan onze harten, en met onzen geest getuigen, dat wij kinderen Gods zijn. En... is het geloof, dat al wat God in Zijn Woord geopenbaard heeft, waarachtig is, geen werk van den Geest, en gelooft 's Heeren kind niet op gezag? Dat heeft zelfs Jezus gedaan, als hij in de woestijn der verzoeking Satan overwint met het: „Daar staat geschreven“.

Over de aanhaling van Jacobi kan ik zeer kort zijn. Als Dr. N. op de Synode met deze woorden niet geheel en al instemde, had hij dit moeten zeggen, maar hij heeft ze geciteerd, als uitdrukkinge zijn gevoelen, en als zoodanig pasten ze ook op hetgeen hij liet voorafgaan. Van harte hoop ik dat hetgeen door den inzender als zijn meening is weergegeven, juist is, maar dan kan de maastaf voor onze beoordeeling van de zuiverheid der geloofsuitingen niet anders liggen dan in de Schrift, en mogen we iemand, die tegen dat Woord Gods ingaat, niet als Christen in engeren zin beschouwen.

Vervolgens komt br. de Br. terug op de quaestie van 1 Cor. 15:28, waarover ik alleen dit kan zeggen, dat op de Synode Dr. N. verklaarde in deze uitspraak van den apostel Paulus een ander